

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvy Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Evy Šonkové v právní věci žalobce: **L. N.**, zast. Mgr. Ondřejem Kolomazníkem, advokátem se sídlem nám. T. G. Masaryka 1281, Zlín, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 4. 2024, č. j. MPSV-2024/10800-924/5 a č. j. MPSV-2024/10800-924/6, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 3. 2025, č. j. 41 Ad 16/2024-88,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 3. 2025, č. j. 41 Ad 16/2024-88, **se ruší** ve výroku I a dále ve výroku III v části, jež se týká odmítnutí žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 4. 2024, č. j. MPSV-2024/10800-924/5, a věc **se v tomto rozsahu vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ve zbytku **se** kasační stížnost **zamítá**.
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti v části, v níž byla kasační stížnost zamítnuta.
- IV. Žalobci **se ukládá** pořádková pokuta ve výši **500 Kč**. Tuto částku je žalobce povinen zaplatit na účet Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal ke Krajskému soudu v Brně žalobu proti dvěma rozhodnutím žalovaného. Prvním rozhodnutím (č. j. MPSV-2024/10800-924/5) žalovaný zamítl žalobcovo odvolání ve věci jeho návrhu na změnu výše příspěvku na péči. Druhým

rozhodnutím (č.j. MPSV-2024/10800-924/6) žalovaný ve zkráceném přezkumném řízení zrušil rozhodnutí o odnětí příspěvku na péči žalobci a toto řízení vedené z moci úřední zastavil.

[2] Krajský soud v Brně žalobu odmítl. V části, v níž směřovala proti rozhodnutí o zamítnutí odvolání, shledal krajský soud žalobu nepřipustnou, neboť sledovala zjevné zneužití práva [§ 68 písm. f) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), ve znění účinném od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2025], a to s ohledem na žalobcovo značně vulgární vyjadřování. V části, v níž žaloba směřovala proti rozhodnutí ve zkráceném přezkumném řízení, dospěl krajský soud k závěru, že se nejedná o rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

II. Kasační stížnost

[3] Žalobce (dále „stěžovatel“) podal prostřednictvím ustanoveného zástupce proti usnesení krajského soudu kasační stížnost. Napadené usnesení považuje za rozporné se svým ústavně zaručeným právem na přístup k soudu. Vulgární vyjadřování by nemělo vést k automatickému odmítnutí žaloby. Každý případ je nutné posuzovat individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem a specifikům. Stěžovatel je imobilní a odkázaný na pomoc druhých osob. Jeho potíže jsou dlouhodobě zlehčovány. Protistranou stěžovatele je stát, který nepožívá takové ochrany před urážlivým obsahem jako jiné osoby. Stěžovatel ventiluje svou frustraci a rozhořčení prostřednictvím vulgarismů, jež jsou však průvodním jevem, nikoli samoučelným záměrem jeho podání. Není jimi dotčeno meritum věci, tedy jeho požadavek na zrušení napadeného rozhodnutí.

[4] Krajský soud nezkoumal všechny okolnosti případu, ale zaměřil se pouze na formální (jazykovou) stránku žaloby. Krajský soud také v napadeném usnesení nelogicky vyjadřuje lítost nad tím, že vůbec stěžovateli ustanovil zástupce. Napadeným usnesením bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces. Stěžovatel nebyl soudem poučen o tom, že jeho způsob vyjadřování může vést k odmítnutí žaloby. Závěry krajského soudu byly pro stěžovatele překvapivé. Odkazy na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) považuje stěžovatel za nepřiléhavé ve vztahu k řízení před krajským soudem. Odmítnutí žaloby z důvodu užívání vulgarit musí být v souladu s principem proporcionality, což však krajský soud opomíjí. Omezení stěžovatelova přístupu k soudu musí být nezbytné a přiměřené k dosažení legitimního cíle, tedy ochrany důstojnosti soudního řízení a zabránění zneužívání právních prostředků. V nynějším případě jde o nepřiměřenou sankci.

[5] Stěžovatel také namítl, že napadené usnesení krajského soudu je nepřezkoumatelné, neboť se krajský soud nevypořádal s nekonzistentností posuzování jeho zdravotního stavu ve správním řízení. Již laickým pohledem je zjevné, že zdravotní stav stěžovatele má degradující tendenci a vyvstávají pochybnosti o důkladnosti jeho posouzení. Udržování stavu, kdy stěžovateli není přiznán zvýšený příspěvek na péči, je v rozporu s jeho elementární důstojností.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[7] Vedle podání učiněných ustanoveným zástupcem obdržel Nejvyšší správní soud (NSS) v průběhu řízení také řadu podání od samotného stěžovatele, v nichž obviňuje soudce

pokračování

různých soudů, státní zástupce, policisty, úředníky a lékaře z nejrůznějších trestných činů, včetně falšování důkazů, a tyto osoby častuje nejrůznějšími vulgárními nadávkami.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná.

[9] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.), se NSS zabývá též otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). Není-li tomu tak, soud ji odmítne jako nepřijatelnou (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, body 11-12).

[10] Jedním z důvodů přijatelnosti kasační stížnosti je i to, že se NSS danou právní otázkou dosud vůbec či plně nezabýval, jinými slovy, že jde o věc kasačním soudem dosud nejudikovanou. NSS se dosud nezabýval podmínkami, za nichž lze žalobu proti rozhodnutí správního orgánu odmítnout podle § 68 písm. f) s. ř. s., tedy pro zneužití práva, v situaci, kdy se žalobce ve svých podáních vyjadřuje vulgárně. Právě k této otázce směřuje podstata stěžovatelovy kasační argumentace. Kasační stížnost je proto z tohoto důvodu přijatelná.

[11] Kasační stížnost je částečně důvodná.

[12] Stěžovatel předně namítá nepřezkoumatelnost napadeného usnesení, kterou spatřuje zjednodušeně řečeno v tom, že se krajský soud nezabýval podle něj zjevnými rozpory v hodnocení jeho zdravotního stavu. Tato námitka podle NSS není důvodná. Jestliže krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je nepřipustná podle § 68 písm. f), resp. podle § 70 písm. a) s. ř. s., nemohl se z povahy věci zabývat žalobou věcně, tedy hodnotit zákonnost posouzení stěžovatelova zdravotního stavu (rozsudek NSS ze dne 6. 6. 2024, č. j. 3 As 185/2022-130, bod 24). V absenci věcného posouzení žaloby proto nelze shledat nepřezkoumatelnost usnesení krajského soudu. Kasační soud nezjistil ani jiný důvod nepřezkoumatelnosti napadeného usnesení, k němuž by podle § 109 odst. 4 s. ř. s. musel přihlídnout z úřední povinnosti, popřípadě jinou vadu uvedenou v tomto ustanovení.

[13] Ve vztahu k odmítnutí žaloby proti druhému žalobou napadenému rozhodnutí žalovaného (výrok II usnesení krajského soudu a body 15-19 jeho odůvodnění) stěžovatel žádnou kasační argumentaci nad rámec námitky nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu jako celku neuplatnil. I v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu, jímž byla žaloba odmítnuta, platí, že NSS je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Kasační soud se proto v nynějším řízení nemůže zabývat zákonností závěru krajského soudu o tom, že rozhodnutí žalovaného ve zkráceném přezkumném řízení není rozhodnutím podle § 65 odst. 1 s. ř. s. (bod 18 napadeného usnesení). NSS proto kasační stížnost v části směřující proti odmítnutí žaloby proti rozhodnutí č. j. MPSV-2024/10800-924/6 zamítl jako nedůvodnou.

[14] Stěžejní část kasační argumentace spočívá ve stěžovatelově polemice se závěrem krajského soudu, že žaloba proti prvnímu rozhodnutí žalovaného je nepřipustná, neboť sleduje zjevné zneužití práva [§ 68 písm. f) s. ř. s. ve znění účinném do 31. 12. 2025; obsahově

obdobné ustanovení vztahující se na všechny návrhy podle soudního řádu správního je od 1. 1. 2026 obsaženo v § 46 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

[15] Kasační soud se ztotožnil se stěžovatelem, že usnesení krajského soudu (resp. jeho první výrok) spočívá na nesprávném posouzení podmínek toho, zda lze v jeho žalobě spatřovat zjevné zneužití práva. Zároveň NSS souhlasí se stěžovatelem i v tom, že procesní postup krajského soudu byl v rozporu s ústavním zákazem překvapivých rozhodnutí. Těmito závěry však kasační soud nijak neaprobuje stěžovatelův vulgární způsob vyjadřování, jak dále vysvětlí.

[16] Jednou z ústavních zásad spravedlivého procesu je princip předvídatelnosti soudního rozhodnutí, resp. zákaz vydání překvapivého rozhodnutí (nález Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2024, sp. zn. IV. ÚS 277/24, bod 29 a tam citovaná judikatura). Důvěra jednotlivce v rozhodovací činnost orgánů státu, ať už jde o rozhodování orgánů moci zákonodárné, výkonné či soudní, je jedním ze základních atributů právního státu (nález Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3042/11, bod 12).

[17] Ústavní soud opakovaně uvedl, že pokud soud svým procesním postupem vyvolá v účastnících řízení legitimní očekávání, že k jejich podání bude přihlíženo nebo že bude projednáno, požívá toto legitimní očekávání právní ochrany (nálezy ze dne 20. 1. 2015, sp. zn. II. ÚS 3157/14, bod 20, ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. III. ÚS 363/15, bod 19, nebo ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. III. ÚS 2373/21, body 27 až 30). Obdobně k legitimnímu očekávání účastníků založenému procesním postupem soudu přistupuje i judikatura NSS (rozsudky ze dne 18. 2. 2022, č. j. 1 As 354/2021-27, bod 30, nebo ze dne 5. 5. 2023, č. j. 5 As 37/2022-24, body 15-16).

[18] V nynější věci obdržel krajský soud dne 28. 8. 2024 stěžovatelovu žalobu, jejíž některé části obsahovaly vulgarismy. Jejich užitím krajský soud později odůvodnil odmítnutí žaloby. Dne 26. 9. 2024 nicméně krajský soud usnesením č. j. 41 Ad 16/2024-43 ustanovil stěžovateli zástupce z řad advokátů. Poté, co ustanovený zástupce i sám stěžovatel požádali o zproštění ustanoveného zástupce povinnosti stěžovatele zastupovat, krajský soud mu usnesením ze dne 16. 10. 2024, č. j. 41 Ad 16/2024-57, ustanovil jiného zástupce z řad advokátů (stěžovatelova současného zástupce). V obou usneseních krajský soud stěžovatele vyzval k doplnění žaloby a odstranění jejích vad. Proti užívání vulgarit se krajský soud ve výzvěch ani v jiném své komunikaci s účastníky nijak nevymezil. V návaznosti na výzvu soudu ustanovený zástupce žalobu dne 12. 11. 2024 doplnil. Dne 4. 2. 2025 zaslal krajský soud ustanovenému zástupci na vědomí vyjádření žalovaného. Dne 7. 3. 2025 krajský soud vydal kasační stížností napadené usnesení, jímž žalobu odmítl.

[19] Z § 35 odst. 10 s. ř. s. vyplývá oprávnění soudu ustanovit zástupce účastníkovi, který splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Z § 36 odst. 3 s. ř. s. dále plyne, že pokud návrh zjevně nemůže být úspěšný, soud žádost o osvobození soudních poplatků zamítne. Judikatura NSS dlouhodobě uznává, že zjevně neúspěšným návrhem je mj. návrh, který je vyloučen z meritorního přezkumu (rozsudky ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007-72, nebo ze dne 29. 6. 2011, č. j. 1 As 51/2011-135, bod 15), resp. návrh nepřípustný (rozsudky NSS ze dne 25. 10. 2007, č. j. 4 Ads 115/2007-82, nebo ze dne 8. 7. 2015, č. j. 6 As 137/2015-11, bod 7).

pokračování

[20] Krajský soud v napadeném usnesení skutečnost, že stěžovateli ustanovil zástupce, reflektoval a v bodě 2 napadeného usnesení uvedl: „*V době ustanovení zástupce soud posuzoval opravdu jen podmínky pro jeho ustanovení a před hlubším seznámením se s některými podklady, jež sám žalobce soudu zaslal, ještě neměl důvod dovozovat, že by žaloba žalobce měla být zjevně bezúspěšná. Nicméně poté soud při studiu spisu a předběžném hodnocení věci shledal, že tu jsou důvody pro odmítnutí žaloby.*“

[21] NSS nezastírá, že důvod nepřipustnosti žaloby podle § 68 písm. f) s. ř. s. je (byl) ve srovnání s ostatními důvody nepřipustnosti žaloby proti rozhodnutí správního orgánu poněkud specifický, neboť závisí na výkladu neurčitého právního pojmu, a není samozřejmě vyloučeno, že soud k závěru o zjevném zneužití práva dospěje až později v průběhu řízení (ať již v návaznosti na další skutečnosti, které v průběhu řízení vyplynou najevo, v důsledku podrobnějšího zhodnocení celkového kontextu věci, včetně studia správního spisu apod.). Stejně tak nelze samozřejmě *a priori* vyloučit situace, kdy soud ustanoví účastníkovi řízení zástupce a činí kroky k věcnému projednání žaloby, nicméně teprve dodatečně dospěje k závěru o nezbytnosti odmítnutí žaloby.

[22] Přesto považuje kasační soud v nynějším případě odmítnutí žaloby krajským soudem za překvapivé. Na užívání vulgarit stěžovatel soud sám upozornil v úvodní části svého prvotního podání, tedy žaloby (č. l. 4), kde soud žádal o shovívavost k užitým vulgaritám a „*přiměřeným sprostostem*“. Urážky směřované ke konkrétně jmenovaným státním zástupcům Okresního státního zastupitelství v Kroměříži jsou dokonce obsaženy již v prvním odstavci první strany stěžovatelovy žaloby, kde stěžovatel tyto osoby označuje za *vrahby a psychopaty*, kteří se na něm dopustili pokusu o vraždu (č. l. 1 spisu krajského soudu). Slovní útoky směřované k prvnímu ustanovenému zástupci, ale i k nespočtu dalších osob jsou zahrnuty také v návrhu stěžovatele na změnu ustanoveného zástupce (č. l. 49 a násl.), z něhož krajský soud v rozhodnutí o změně ustanoveného zástupce vycházel a citoval jej (bod 3 usnesení č. j. 41 Ad 16/2024-57).

[23] Za výše popsané situace NSS nepovažuje za přesvědčivý závěr krajského soudu, že si výrazného sklonu stěžovatele k užívání urážek a vulgarit „*povšiml*“, a tedy mohl jej zohlednit, až po zhruba sedmi měsících, během nichž činil procesní úkony směřující k věcnému projednání žaloby. Svým procesním postupem krajský soud vyvolal ve stěžovateli, jeho ustanoveném zástupci a ostatně i žalovaném přesvědčení, že se hodlá žalobou věcně zabývat, ale následně žalobu odmítl. Z tohoto důvodu proto má NSS za to, že se napadené usnesení jeví být v celkovém kontextu řízení před krajským soudem překvapivé.

[24] Stěžejní pro závěr o částečné důvodnosti stěžovatelovy kasační stížnosti je však to, že se NSS ztotožnil se stěžovatelem, že krajský soud nesprávně posoudil podmínky pro odmítnutí žaloby podle § 68 písm. f) s. ř. s.

[25] Zneužitím práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takové chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené (rozsudek NSS ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, č. 869/2006 Sb. NSS). Zákaz zneužití práva je pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, k nimž vedle úcty

ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS, bod 28). Ústavní soud obdobně uvádí, že za zneužití práva je nutné považovat jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu či se na jeho úkor obohatit (nález ze dne 4. 6. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3402/13, bod 25).

[26] Zákaz zneužití práva je však v jistém smyslu *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, zejména principem právní jistoty, s nímž se – zcela logicky – nejvíce střetává (již citované usnesení č. j. 1 As 70/2008-70, bod 28; shodně rozsudek rozšířeného senátu ze dne 18. 12. 2018, č. j. 4 As 113/2018-39, č. 3836/2019 Sb. NSS, bod 30).

[27] NSS se ve shodě se stěžovatelem neztotožnil se způsobem, jakým provedl toto poměření krajský soud. Stěžovateli lze přisvědčit v tom, že se krajský soud zaměřil pouze na jednu stránku věci, a sice užívání vulgárních jazykových prostředků a jeho intenzitu, a již tato skutečnost mu postačovala pro závěr o nepřipustnosti žaloby (body 5-14 napadeného usnesení). Krajský soud nezohledňoval další okolnosti věci, přestože, jak kasační soud dále vysvětlí, mohou mít pro závěr o přípustnosti žaloby také relevanci.

[28] NSS v této souvislosti odkazuje zejména na své usnesení ze dne 22. 2. 2022, č. j. 8 As 9/2022-12, jímž byla odmítnuta kasační stížnost tamějšího stěžovatele z obdobného důvodu, tedy kvůli užívání vulgarit a hrubých urážek. Obě věci však vykazují podstatné rozdíly.

[29] Především, ve věci sp. zn. 8 As 9/2022 NSS nejprve stěžovatele vyzval, aby odstranil vady podání tím, že z něj odstraní veškerý vulgární a urážlivý obsah (bod 3 usnesení č. j. 8 As 9/2022-12). Na tuto výzvu však stěžovatel reagoval dalším vulgárním podáním, kterým výslovně odmítl výzvě vyhovět (srov. jeho reprodukci v bodu 4 citovaného usnesení). V nynější věci však krajský soud k žádné takové výzvě nepřistoupil.

[30] V usnesení č. j. 8 As 9/2022-12 také kasační soud zdůraznil, že stěžovateli byla v reakci na jeho vulgární a urážlivá podání uložena pořádková pokuta, přesto však s obdobnými podáními neustal. NSS k odmítnutí podání přistoupil až poté, co se ukázalo uložení pořádkové pokuty jako neúčelné, a účastník nadále pokračoval v zasílání hrubě urážlivých podání (bod 10 citovaného usnesení). Nynější věc je i v tomto směru odlišná. Krajský soud stěžovateli neuložil pořádkovou pokutu ani žádným způsobem nepoukázal na to, že by takový postup byl vůči stěžovateli bezúspěšně užít v minulosti.

[31] Institut pořádkové pokuty (§ 44 s. ř. s.) podle NSS představuje formu reakce na podání vulgárního či hrubě urážlivého charakteru, která může být podle okolností věci přiměřenější než odmítnutí takového podání jako zneužívajícího právo. V případě uložení pořádkové pokuty totiž není (mnohdy nenávratně) zasaženo do ústavně zaručeného práva na přístup k soudu [čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“)]. Výši pořádkové pokuty lze v mezích zákonné sazby přizpůsobit poměrům toho, jemuž je

pokračování

ukládána, a také je možné ji následně prominout (§ 44 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Jinak řečeno, uložení pořádkové pokuty může být s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu prostředkem, jehož nevyužití způsobuje, že odmítnutí podání neobstojí v druhém kroku testu proporcionality, neboť není naplněno tzv. kritérium potřeby, tedy nevyužití jiných opatření umožňujících dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajících se základních práv a svobod (nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 6/13, bod 37, a ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94).

[32] Konečně ze (zatím poněkud sporé) judikatury kasačního soudu vyplývá, že odmítnout podání jako zjevně zneužívající právo z důvodu vulgárního či hrubě urážlivého obsahu je namístě zejména tehdy, je-li takové podání primárně užito jako prostředek pro ventilaci frustrace podatele, a nikoli jako prostředek ochrany práv. Jinak řečeno, je zpravidla třeba posoudit, která z obou „funkcí“ podání převažuje – zda snaha podatele o ochranu jeho práv, kdy vulgarity a urážky jsou spíše průvodním jevem této snahy, anebo zda je podání dominantně určeno jako „nosič“ urážlivého obsahu. Takový náhled totiž plně odpovídá výše (bod [25]) popsanému pojetí zneužití práva jako výkonu určitého práva v rozporu s jeho smyslem a účelem.

[33] Jak uvedl NSS v usnesení č. j. 8 As 9/2022-12, nejde-li zjevně žalobci na prvním místě o ochranu jeho práv, ale svá podání adresovaná soudu užívá jako prostředek vulgárního ventilování své nespokojenosti, není pokračování řízení o jeho návrhu ani v zájmu účastníků jiných řízení, kteří se na soud obracejí s důvěrou a očekávají řádné a včasné projednání své věci (bod 9). V tehdejší věci NSS také konstatoval, že z hlediska obsahu podání nebylo zřejmé, zda bylo jeho smyslem a důvodem zaslání soudu věcně argumentovat proti usnesení městského soudu a dosáhnout jeho zrušení, nebo zda dané podání představovalo pro žalobce pouze prostředek, jak za pomoci hrubých urážek a vulgarit vyjádřit své rozhořčení nad rozhodovací činností soudů (bod 3).

[34] Obdobně v bodě 6 rozsudku ze dne 29. 9. 2021, č. j. 10 As 380/2021-13, NSS uvedl, že se jeví pochybné, zda je podání tehdejšího stěžovatele skutku kasační stížností, nebo jen „nosičem“ vulgarit, směřovaných vůči soudcům. Proto si kasační soud vyhrazuje možnost na podobná vulgární podání do budoucna nereagovat, neboť šikanózní a zneužívající podání nepožívají žádné právní ochrany (shodně rozsudek NSS ze dne 13. 4. 2023, č. j. 10 As 41/2023-13, bod 10).

[35] Obdobnou optikou však krajský soud stěžovatelu žalobu neposuzoval a nijak se nevyjádřil k otázce, zda je žaloba vážně míněným pokusem o dosažení zrušení napadených správních rozhodnutí, či nikoli. Podle NSS nelze v nynější věci odhlédnout od skutečnosti, že se stěžovatel obrátil na soud ve věci týkající se práva sociálního zabezpečení; konkrétně šlo o žádost o zvýšení příspěvku na péči. Z obsahu spisu, včetně spisu správního, neplynou podle NSS žádné indicie o tom, že by stěžovatele nemotivovala k zahájení správního, potažmo soudního řízení vážně míněná snaha o dosažení zvýšení pobíraného příspěvku. Aniž by kasační soud zabíhal do specifik stěžovatelova zdravotního stavu, z rozhodnutí žalovaného vyplývá, že stěžovatel dlouhodobě trpí bolestmi kloubů v důsledku ortopedického a revmatologického postižení, má značné problémy s chůzí a žalovaný dospěl k závěru, že nezvládá tři základní životní potřeby podle vyhlášky

č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (mobilita, péče o domácnost, osobní aktivity; srov. s. 7 rozhodnutí žalovaného).

[36] Ani stěžovatelovu finanční situaci nelze označit jako příznivou, neboť jeho jediným příjmem je podle všeho invalidní důchod ve výši 14 044 Kč (č. 1. 3 příloh ve spise krajského soudu) a příspěvek na péči ve výši 880 Kč (srov. druhé rozhodnutí žalovaného). V pasážích svých podání, které neobsahovaly vulgarismy, urážky, či obvinění třetích osob, stěžovatel podrobně popisoval svůj zdravotní stav a svou schopnost zvládat běžné životní potřeby a dokládal i lékařské zprávy (např. č. 1. 78-82 spisu krajského soudu). Uvedenými poukazy samozřejmě NSS nemíní omlouvat či zlehčovat stěžovatelovo vulgární a hrubě urážlivé vyjadřování, které ve shodě s krajským soudem považuje za nepřijatelné. Celkový kontext věci však podle NSS může svědčit o tom, že prostřednictvím žaloby chtěl stěžovatel skutečně dosáhnout zvýšení svého příspěvku na péči, a jeho žaloba tak nemusela být pouhým „nosičem“ vulgarit sloužícím primárně k ventilaci frustrace, jako ve výše zmíněných věcech projednávaných v minulosti kasačním soudem.

[37] Krajský soud ve svém usnesení podrobně odkazoval na judikaturu ESLP a na jeho procesní praxi považující hrubě urážlivá podání za nepřijatelné stížnosti podle čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.; dále „Úmluva“). Zejména odkázal na rozhodnutí ESLP ve věci *Řehák proti České republice* ze dne 18. 5. 2004, č. 67208/01.

[38] Odkazy na procesní praxi ESLP mají podle NSS ve vztahu k otázce týkající se procesního postupu krajského soudu podle soudního řádu správního jen omezenou relevanci. Na rozdíl od závazného výkladu hmotněprávních ustanovení Úmluvy, která je třeba podle judikatury Ústavního soudu považovat za součást referenčního rámce pro posuzování ústavnosti (nález ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01), lze judikaturu ESLP vykládající procesní pravidla pro řízení před tímto soudem považovat za inspirativní, nikoli však závaznou. Přenositelnost jejích závěrů do podmínek řízení před krajským soudem ve správním soudnictví je limitována i četnými rozdíly mezi oběma řízeními.

[39] Předně lze upozornit na skutečnost, že žádné z procesních ustanovení Úmluvy nezakládá ESLP možnost ukládat pořádkové pokuty, ani nezahrnuje žádný obdobný institut. ESLP tedy nemá k dispozici žádný mírnější prostředek, kterým by na urážlivá podání mohl reagovat, než odmítnout jejich projednání. Je proto logické, že „práh“ pro odmítnutí urážlivého podání před ESLP bude nižší než u vnitrostátních soudů (bod 13 usnesení krajského soudu). Podle NSS nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že krajský soud ve správním soudnictví je soudem zajišťujícím prvotní soudní přezkum věci, přístup k němu je ústavně zaručen (čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny), a jakékoli omezení tohoto přístupu je třeba posuzovat z hlediska jeho přiměřenosti v testu proporcionality. Naopak ESLP je mezinárodním soudem, který se věcí zabývá až po vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků (čl. 35 odst. 1 Úmluvy). O ústavně zaručeném právu na podání individuální stížnosti k ESLP podle NSS nelze hovořit.

[40] Pokud jde konkrétně o odkaz krajského soudu na rozhodnutí ESLP ve věci *Řehák proti České republice*, NSS podotýká, že z textu tohoto rozhodnutí není zcela zjevné, jaká byla přesná povaha podání tehdejšího stěžovatele. Z úryvků zmíněných v uvedeném rozhodnutí lze nicméně usuzovat, že jejich primárním obsahem a účelem byla hrubě

pokračování

neslušná kritika ESLP a jeho pracovníků, zatímco samotné věcné námitky tehdejšího stěžovatele byly relativně marginální (ESLP je shrnuje ve dvou větách). Pokud by tomu skutečně tak bylo, pak by uvedené rozhodnutí představovalo z hlediska posouzení zjevného zneužití práva kvalitativně odlišnou situaci, jak již kasační soud vysvětlil výše (body [32] a následující). Tato skutečnost, vedle již zmíněných odlišností mezi řízením před krajským soudem a před ESLP, vede proto NSS k závěru o nepřiléhavosti odkazu krajského soudu na toto rozhodnutí ESLP.

[41] Konečně, pokud krajský soud uvádí, že zmínka o rozhodovací praxi ESLP v důvodové zprávě k zákonu č. 284/2021 Sb., kterým byl § 68 písm. f) s. ř. s. do zákona vložen, naznačuje, že zákonodárce chtěl do řízení před krajským soudem vtáhnout obdobný přístup, jaký zastává ESLP (bod 10 usnesení krajského soudu), považuje NSS tento závěr za poněkud spekulativní. Důvodová zpráva k zákonu č. 284/2021 Sb. skutečně zmiňuje, že „*používání obzvlášť nepřijemného, urážlivého, výhrůžného nebo provokativního jazyka vůči účastníkům řízení nebo soudu včetně jeho aparátu*“ představuje dle judikatury ESLP důvod odmítnutí individuální stížnosti. Důvodem pro zahrnutí této pasáže do důvodové zprávy však mohlo být vedle záměru bez dalšího přejmout rozhodovací praxi ESLP pouze demonstrovat, že odmítnutí žaloby z takového důvodu je v obecné rovině v souladu s Úmluvou [srov. čl. 2 odst. 2 a čl. 9 odst. 2 písm. d) a f) Legislativních pravidel vlády]. To, že je (bylo) obecně možné správní žalobu podle § 68 písm. f) s. ř. s. odmítnout z důvodu užívání urážek a vulgarit, přitom NSS nezpochybňuje. V nynější věci se pouze pokouší vymezit kritéria, která je při výkladu neurčitého právního pojmu *zjevné zneužití práva* třeba zohlednit.

[42] Na základě shora uvedeného NSS nyní shrne obecné závěry, k nimž dospěl. S ohledem na ústavně zaručené právo na přístup k soudu je třeba § 68 písm. f) s. ř. s. vykládat obezřetně a restriktivně. Užívá-li žalobce v žalobě či jiných podáních určených soudu vulgární či jinak urážlivé výrazy, lze v takovém jeho procesním postupu za určitých okolností spatřovat zjevné zneužití práva, které může odůvodňovat odmítnutí žaloby. Krajský soud však musí posoudit, zda se odmítnutí žaloby jeví s ohledem na celkový kontext věci jako přiměřené omezení (resp. odepření) práva na přístup k soudu. Za tímto účelem krajský soud zohlední zejména intenzitu žalobcova vulgárního vyjadřování, to, zda žalobce ve svém způsobu vyjadřování pokračoval i po předchozím upozornění soudu, ať již v aktuálním nebo dřívějších řízeních, zda nepostačuje uložení mírnějšího opatření (např. pořádkové pokuty), a důraz bude klást i na to, jaký je charakter a význam projednávané věci ve vztahu k osobě žalobce (např. zda se jedná o ve vztahu k němu relativně bagatelní věc, nebo naopak věc týkající se bytostně jeho osobní sféry) nebo v jakém poměru je žalobcova věcná polemika s napadeným rozhodnutím ve srovnání s urážlivým obsahem, resp. zda lze žalobcovo podání považovat za vážně míněný návrh směřující k ochraně jeho práv, nebo pouze o „nosič“ invektiv.

[43] Poté, co NSS pohlédl optikou shora uvedeného na nyní projednávanou věc, dospěl k závěru, že krajský soud nepostupoval v souladu s takto vymezenými obecnými východisky. Zaměřil se výhradně na jediné kritérium, a to intenzitu stěžovatelových urážek, aniž však zohlednil kritéria ostatní (zejména, ale nikoli výlučně, charakter napadeného rozhodnutí a jeho význam pro stěžovatelovu osobní situaci nebo poměr jeho věcné polemiky s napadeným rozhodnutím a užitých vulgarismů) a řádně odůvodnil

proporcionalitu omezení stěžovatelova práva na přístup k soudu. Výrok I napadeného usnesení, jímž krajský soud odmítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného č. j. MPSV-2024/10800-924/5 z důvodu zjevného zneužití práva, je proto nezákonný.

[44] Pro úplnost NSS dodává, že dne 6. 5. 2025 uplatnil stěžovatel vůči prakticky všem soudcům kasačního soudu námitku podjatosti (č. l. 25 spisu NSS). Tuto námitku odůvodnil tím, že všichni jmenovaní soudci se vůči němu dopustili zločinu podle § 149 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. O možnosti namítat podjatost soudců rozhodujících v nynější věci však byl stěžovatel prostřednictvím svého zástupce poučen již dne 31. 3. 2025 (doručenka na č. l. 4 spisu NSS). Stěžovatel neuvedl, že by se o tvrzené podjatosti soudců NSS dozvěděl později, naopak z formulace jeho námítky vyplývá, že o ní byl přesvědčen již v březnu 2025. Jde tudíž z jeho stranu o námitku podjatosti uplatněnou po uplynutí propadné týdenní lhůty, a proto se k ní nepřihlíží (§ 8 odst. 5 věty druhá a třetí s. ř. s.).

IV. Pořádková pokuta

[45] Podle § 44 odst. 1 s. ř. s. *tomu, kdo neuposlechne výzvy soudu nebo učiní urážlivé podání či přednes, nebo učiní podání, které sleduje zjevné zneužití práva, může být usnesením uložena jako pořádkové opatření pořádková pokuta do výše 50 000 Kč, která je příjmem státního rozpočtu. Pokuta může být uložena i opakovaně a může být na odůvodněnou žádost podanou do právní moci rozhodnutí, jímž se řízení končí, usnesením zčásti nebo zcela prominuta.*

[46] NSS nemohl přehlédnout, že i v průběhu řízení o kasační stížnosti činil stěžovatel (ač byl i v tomto řízení zastoupen ustanoveným zástupcem) vůči kasačnímu soudu další značně urážlivá a vulgární podání. Přestože se NSS v rámci výše předestřené právního názoru neztotožnil se závěry krajského soudu, považuje ve shodě s krajským soudem opakované a hrubé urážky ze strany stěžovatele za nepřijatelné. Vzhledem k jejich intenzitě dospěl k závěru, že je na ně třeba procesně reagovat.

[47] NSS uvede jen několik málo příkladů stěžovatelova hrubého a vulgárního vyjadřování v průběhu řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel opětovně označuje konkrétní státní zástupce za *vrahy a nebezpečné psychopaty* (č. l. 24), samosoudce rozhodujícího před krajským soudem označuje za *korupci podléhajícího „soudce“ a psychopata* (tamtéž), výčet soudců Krajského soudu v Brně označuje za *zkorumpované zločinecké svině*, popřípadě *zkorumpované zločinecké fašistické svině* (č. l. 26), další konkrétní státní zástupce označuje za *nefalšované nacisty a psychopaty smrdící na 3-4 metry* (č. l. 28), na č. l. 29 je pak velkým písmem vyveden nadpis *„Ty jsi taková piča, že nevíš o čem rozhoduješ!“*, následovaný invektivou *vypatlaný debile*. Na č. l. 30 až 31 hovoří *vymatlancích, přesto u „policie“ a policajtských zmrdech, a státních zástupcích – kurvách a hajzlech*. Na č. l. 34 označuje konkrétní soudkyni trestního soudu jako *fašistickou piču* a konkrétní asistentku soudkyně obvodního soudu jako *zločineckou kundu*.

[48] S ohledem na výše uvedené má NSS za nepochybné, že stěžovatel *učinil urážlivé podání* ve smyslu § 44 s. ř. s. Při výměře pořádkové pokuty ve výši 500 Kč přihlédl soud k výše předestřeným majetkovým a osobním poměrům stěžovatele, které nelze považovat za uspokojivé, a proto uložil pořádkovou pokutu při samé dolní hranici zákonné sazby. Uložení pořádkové pokuty za urážlivá podání učiněná vůči kasačnímu soudu není dotčena možnost krajského soudu reagovat uložením pořádkové pokuty na urážlivá podání, která stěžovatel směřoval či v budoucnu může směřovat vůči krajskému soudu.

pokračování

[49] Stěžovatel je povinen uhradit pořádkovou pokutu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku, a to na účet soudu číslo: **3762 - 46127621/0710**, vedený u České národní banky, pobočka Brno. Závazný **variabilní symbol**, který byl věci přidělen pro identifikaci platby, je: **1020206525**. Také při určení lhůty pro úhradu pořádkové pokuty (§ 54 odst. 9 a § 55 odst. 5 s. ř. s.) soud přihlédl k osobním poměrům stěžovatele a namísto obvyklých 15 dnů (usnesení NSS ze dne 4. 10. 2017, č. j. 3 As 260/2017-38, nebo ze dne 24. 10. 2012, č. j. 3 As 44/2012-39, či ze dne 5. 1. 2022, č. j. 9 As 224/2021-31) mu stanovil lhůtu dvojnásobnou.

V. Závěr a náklady řízení

[50] Kasační stížnost není důvodná, pokud jde o tu část usnesení krajského soudu, kterou byla odmítnuta žaloba ve vztahu k rozhodnutí žalovaného č. j. MPSV-2024/10800-924/6, tedy výrok II a tu část nákladového výroku III, která na něj navazuje. V této části proto NSS kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Ve vztahu k této části rozhodnutí stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť nebyl úspěšný (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný nemá v tomto typu řízení právo na náhradu nákladů řízení ani v situaci, kdy je procesně úspěšný (§ 60 odst. 2 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[51] Kasační stížnost je však důvodná, pokud jde o tu část usnesení městského soudu, kterou byla odmítnuta žaloba ve vztahu k rozhodnutí žalovaného č. j. MPSV-2024/10800-924/5, tedy ve vztahu k výroku I usnesení krajského soudu a té části nákladového výroku III, která je na prvním výroku závislá, a proto NSS v tomto rozsahu zrušil usnesení krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). Krajský soud je v dalším řízení vázán závěry vyslovenými v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[52] V dalším řízení tedy krajský soud opětovně posoudí přípustnost stěžovatelovy žaloby proti rozhodnutí č. j. MPSV-2024/10800-924/5, a to s přihlédnutím ke všem relevantním kritériím a okolnostem věci a své závěry řádně zdůvodní. Vedle intenzity stěžovatelova vulgárního vyjadřování tedy komplexně a ve vzájemných souvislostech zohlední, zda lze na stěžovatelovo chování reagovat mírnějšími procesními prostředky, které by zachovaly jeho přístup k soudu, či nikoli, jaký je charakter a význam projednávané věci ve vztahu k osobě stěžovatele a jeho životní situaci nebo v jakém poměru je stěžovatelova věcná polemika s napadeným rozhodnutím ve srovnání s urážlivým obsahem.

[53] NSS závěrem opětovně upozorňuje stěžovatele, že jeho částečný úspěch v nynějším řízení o kasační stížnosti nelze zaměňovat za souhlas kasačního soudu se způsobem jeho vyjadřování v předcházejícím řízení (ostatně nesouhlas se způsobem stěžovatelova vyjadřování vyústil i v uložení pořádkové pokuty). Pokud se stěžovatel chce v budoucnu dále obracet na soudy, aniž by své chování změnil, či pokud je snad bude ještě stupňovat, nelze vyloučit, že mu může být přístup k soudní ochraně v konkrétním případě odepřen. Ani skutečnost, že se stěžovatel brání proti rozhodnutím ve věcech sociálního zabezpečení, totiž nepředstavuje nepřekročitelnou překážku pro případné odmítnutí jeho návrhu z důvodu zneužití práva.

[54] V dalším řízení rozhodne krajský soud také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), a to v té části, v níž řízení před správními soudy pokračuje.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V případě včasného nezaplacení uložené pořádkové pokuty vymáhá tuto pohledávku celní úřad (§ 44 odst. 2 věta druhá s. ř. s.).

V Brně dne 29. ledna 2026

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu